

**O MONOGRAFIE
REMARCATĂ
DE ORGANIZAȚIA
INTERNAȚIONALĂ
A VIEI ȘI VINULUI**

Academician Boris GAINA

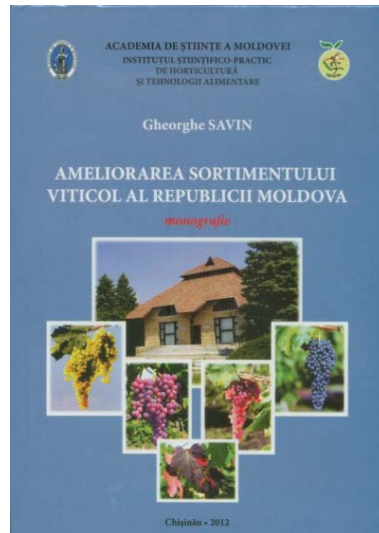
Monografia *Ameliorarea sortimentului viticol al Republicii Moldova*, autor doctor habilitat Gheorghe Savin, editată cu suportul financiar al AȘM, umple un gol bibliografic resimțit în tematica respectivă. Lucrarea a fost apreciată la înalta-i valoare nu doar de comunitatea științifică și specialiștii din domeniu din republică, dar și de peste hotare. Prin decizia Juriului Organizației Internaționale a Viei și Vinului (O.I.V.), cartea este distinsă cu „Mențiunea specială” pentru anul 2013 la categoria „Monografii și studii specializate”.

În lucrare sunt prezentate rezultatele activităților de formare și evaluare a Fondului genetic al viței de vie în Republica Moldova și utilizarea lui în ameliorarea sortimentului viticol. Sunt expuse principalele rezultate obținute de autor pe parcursul a mai bine de 40 ani.

Constituindu-se într-un amplu și actual studiu științific, fundamentat din punct de vedere teoretic și testat practic, cartea conține un material bogat, sistematizat. Monografia examinează consecutiv etapele de evoluție a genofondului viticol: mobilizarea, introducerea resurselor genetice, inclusiv a soiurilor cultivate, din majoritatea regiunilor viticole ale lumii, precum și fazele de creare, cercetare, conservare și valorificare în procesul de ameliorare a viței de vie.

Studiul cuprinde 260 pagini și este riguros structurat. Lucrarea e alcătuită dintr-o prefață semnată de referenții științifici, introducere, 8 capitole, concluzii, bibliografie ce include 306 titluri și 12 anexe.

În capitolul 1 sunt prezentate succint particularitățile principale ale Republicii Moldova privind cultura viței de vie. În contextul restricțiilor impuse de aceste condiții, în special pe parcursul iernii, în capitolul 2 este expusă evoluția cronologică a sortimentului viticol în republică sub aspectul diversității: originii ecologico-geografice, direcției de utilizare a strugurilor, perioadei de maturare, rezistenței la factorii stresanți ai mediului ambiant. Sunt relevate trăsăturile specifice, distinctive ale sortimentului la diferite etape de formare, reliefate obiectivele de ameliorare.

Gheorghe Savin. *Ameliorarea sortimentului viticol al Republicii Moldova*. Ch. : S.n., 2012 (Tipogr. AȘM), 260 p.

În cel de-al treilea capitol este prezentat procesul de ameliorare genetică a sortimentului viticol la rezistență biologică în Republica Moldova, de la inițierea primelor programe de încrucișări la începutul anilor '70 ai secolului trecut, până la rezultatele obținute în ultimii ani. Sunt expuse unele concluzii teoretice și teoretico-practice ale studiului eredității în F_1 a însușirilor de rezistență la ger, mană și calitate a strugurilor.

În acest context, aportul teoretic al autorului este de o mare importanță și rezidă în stabilirea, în premieră, a conceptului *combinării libere într-un singur genotip a caracterelor studiate*: calitate, inclusiv apirene, rezistență la iernare și mană. Prin urmare, *lipsa barierei genetice a factorilor ereditari determinanți ai rezistenței și calității, oferă posibilități de creare și selectare a genotipurilor cu rezistență avansată și calitate înaltă*. Astfel, confirmarea practică a acestui concept constă în ameliorarea sortimentului viticol în Republica Moldova, crearea și selectarea genotipurilor de viță de vie cu struguri pentru masă, componente ale actualului sortiment, apreciate și peste hotarele republicii, în special soiurile Moldova, Codreanca și cele cu potențial pentru completarea sortimentului și genofondului: Pamiati Negrulea, Struguraș, Dekabriskii, Urojainâi și altele.

Capitolul 4, *Genofondul viței de vie în Republica Moldova*, abordează multiple aspecte ce țin de Fondul genetic al viței de vie: etapele de formare și principiile formulate la fiecare etapă, care au stat la baza fondării, completării și evoluției lui. Este expusă diversitatea resurselor viței de vie prezente în Genofondul actual, format la începutul anilor '90 ai sec. XX și completat, diversificat pe parcursul anilor.

Următorul capitol inserează date acumulate de autor privind resursele genetice ale viței de vie prezente pe teritoriul republicii *in situ* – vița de vie de pădure și *on farm* – soiuri vechi autohtone, alte genotipuri și potențialul lor încă neexplorat pentru vitivinicultură.

O evaluare amplă a potențialului Fondului genetic al viței de vie în perspectiva ameliorării sortimentului viticol este prezentată în capitolul 6. Sunt sintetizate rezultatele studiilor multianuale ale bogăției acumulate în Genofond: genotipuri cu struguri de masă, pentru vin și efectul practic de completare a sortimentului existent cu noi soiuri introduse.

Formării sortimentului apiren în Republica Moldova este dedicat capitolul 7. Aplicarea în procesul de ameliorare genetică a *conceptului formulat de autor anterior s-a soldat cu crearea, evaluarea, omologarea următoarei generații de soiuri, inclusiv cu grad diferit de apiren și utilizare diversă, cu rezistență biologică avansată la iernare și la boli – rezultate apreciate drept o realizare științifică și practică de pionierat. Lipsa corelației calitate-productivitate-rezistență s-a confirmat prin obținerea brevetelor la soiurile Apiren alb, Apiren roz, Apiren negru de Grozești, deja omologate și Apiren roz extratimpuriu, Apiren roz Basarabean și altele – în proces de omologare. Aceste soiuri sunt destinate pentru consum în stare proaspătă, procesare industrială, inclusiv producerea vinurilor, stafidelor.*

Ultimul capitol, *Explorarea resurselor genetice în perspectiva ameliorării sortimentului viticol în*

Republica Moldova, oferă o analiză a sortimentului actual, evidențiază potențialul existent de completare și diversificare a lui în continuare.

Sunt trasate noi obiective privind păstrarea, diversificarea și valorificarea resurselor genetice ale viței de vie. Sunt prezentate, inclusiv schematic, conceptele de creare a materialului biologic „pre-breeding”, ameliorare a sortimentului viticol în perspectivă. Pentru conservarea diversității existente, autorul argumentează necesitatea lansării, în aceste scopuri, a programelor naționale și internaționale, bazate pe colaborare multidisciplinară, care s-ar implica în crearea, menținerea și utilizarea continuă a genofondului fam. *Vitaceae* Juss., racordate la necesitățile prezentului, dar, mai cu seamă, viitorului.

Importanța lucrării pentru studiul universitar și postuniversitar de specialitate constă în descrierea evoluției sortimentului viticol până în prezent, ameliorarea acestuia sub aspectul multiplelor caractere genetice, îndeosebi de rezistență la temperaturi joase, patogeni, precum și crearea genofondului actual de viță de vie din Republica Moldova. Abordarea acestor aspecte, bazată pe material factologic și analiza sistematică, s-a configurat într-o sinteză de importanță teoretică și practică, iar familiarizarea unui cerc larg de cititori (colaboratori științifici, doctoranzi, masteranzi, studenți) din comunitatea științifică, va contribui la revigorarea uneia dintre ramurile de bază ale economiei naționale – viniviticultura, parte componentă semnificativă a Strategiei Securității Alimentare din Republica Moldova.

Paris, 16 decembrie 2013, de la stânga la dreapta: František Lipka, președintele Juriului Premiilor O.I.V.;
dr.hab. Gheorghe Savin; Federico Castellucci, director general O.I.V.;
Jean-Luc Berger, secretar științific al Juriului Premiilor O.I.V.